

Tarinoin ja kansanlauluin potkua kulttuurintuntemukseen ja kielenopiskeluun

Kaarina Karjula, Merja Kauppinen

Sastamalan Opistossa on otettu koppi varhaisesta kielenopetuksesta. Opisto on ollut viime vuosina aktiivinen Euroopan unionin kielten ja kulttuurien opetusta koskevissa hankkeissa. Tavoitteena on ollut innostaa alakoululaisia eurooppalaisten kielten ja kulttuuriperinnön pariin. Opiston suunnittelijaopettaja Kaarina Karjula on ollut mukana luomassa ja toteuttamassa kahta hanketta eli Euroopan lasten liikkuvaa kielikirjastoa (EuroLib) sekä Digitaalisten lastenlaulujen hanketta (FOLK DC). Näissä molemmissa on tartuttu lasten mielenkiintoon, joka kannattelee vieraiden kielten opiskelun alkumetrejä. Tuota kiinnostusta on haluttu ravita taiteen ja kulttuurin elementeillä: liikkuvassa kielikirjastossa tarinoilla ja mielikuvitusta ruokkivilla kuvituksilla, lastenlauluhankkeessa melodialla, rytmillä ja yhdessä laulamalla. Päämäärä on molemmissa hankkeissa yhtäläinen. Lapsia herkistetään havaitsemaan kielten ja kulttuurien moninaisuutta.

Tarinoista toimintaan

Miltä tuntuisi tutustua Pinokkion tarinaan sen alkuperäisellä kielellä eli italiaksi? Miltä tšekin kieli Myyrä-kirjassa näyttää tai millaiselta turkin kieli vuoropuhelussa kuulostaa? Näitä kokemuksia käyvät läpi ensimmäisen vieraan kielen opiskelun aloittaneet lapset kuudessa Euroopan maassa. Kiertävään kirja-arkkuun on valikoitu Iso-Britanniasta, Italiasta, Espanjasta, Tšekin tasavallasta, Turkista ja Suomesta kustakin kuusi lastenkirjaa, yhteensä 36 kirjaa. Näiden lisäksi arkku sisältää tarinoita kulttuureista ja eri kansojen perinteistä ja tavoista, mutta myös kaikille yhteisistä aiheista, kuten ystävydestä ja luonnosta. Samanlainen kirja-arkku matkaa jokaisessa kuudessa maassa, ja siihen tutustuvat 9–11-vuotiaat oppilaat. Siinä missä täällä Suomessa oppilaat pääsevät tutustumaan vaikkapa Don Quijoten kuvakirjaan, espanjalaiset lapset voivat tutustua Tatun ja Patun Suomeen tai Koirien Kalevalaan. Matkaoppaina kirjoihin toimivat arkusta löytyvät esineet ja erilaiset tehtävät.

Liikkuvan kielikirjaston tarkoituksena on innostaa ja kannustaa lapsia lukemaan ja toimimaan kirjojen parissa. Arkkutehtävät kehittävät teksti- ja ilmaisutaitoja ja tukevat samalla oppilaan kielitajua ja lisäävät kielitietoisuutta. Ne innostavat oppilaita jakamaan tehtyä ja näin verkottumaan yli koulurajojen - myös muihin maihin. Tehtävät on jaettu kolmeen aihealueeseen: kulttuuriin, kirjoihin ja kieliin. Niissä kaikissa on otettu huomioon oppimisen moniaistisuus, toiminnallisuus ja yhteisöllisyys. Tehtävät tarjoavat polkuja monentyppisille lukijoille ja kannustavat oppilaita hyödyntämään kaikkea kielipääomaansa. Kolmasluokkalaisten pojan terveiset välitunnilla kaverilleen olivatkin: “Teillä on seuraava tunti aika hauska!”

Arkku on täyden palvelun pedagoginen paketti, sillä opettajaa varten arkussa on opettajan opas tehtävineen, materiaalipaketti, äänite ja kirjoista tehdyt tiivistelmät. Oppilaat pääsevät paitsi lukemaan ja kirjoittamaan myös erittelemään kuultua sekä piirtämään ja dramatisoimaan näkemäänsä ja kokemaansa. Kuvien avulla mm. tehdään omia tarinoita ja verrataan niitä alkuperäisiin. Lisäksi arvuutellaan kuullun perusteella eri kieliä ja poimitaan eri kulttuureille tyypillisiä etunimiä.

Arkku on tilattavissa kuljetuskustannuksia vastaan Sastamalan Opistosta (kaarina@sastamalanopisto.fi) ja syksystä alkaen suomalaisen kirjan museosta Pukstaavista (sanna.asikainen@pukstaavi.fi). Se on kiertänyt tähän mennessä Suomessa noin 30 luokan- ja englannin opettajalla, joista monet ovat kartuttaneet yhteistä hyvää omin opetusideoin ja uusin materiaalein. Arkun sisäänottovaiheeseen on ideoitu opetusjärjestelyin draamallista jännitettä, kirjan pohjalta on askarreltu kuvalotto, kirjoihin on laadittu sanastoja sekä tsekin ja turkin kieleen on liitetty linkit, joista pääsee näiden kielten aakkosiin ja äänneisiin. Tekeillä onkin opettajan tueksi internetiin kartutettava opetussalkku, johon opettajat voivat tuottaa yhteistyössä tehtäviä ja materiaaleja sekä jakaa opetuskokemuksia. Näin arkku toimii opettajille kielenopetuksen ideariihenä ja omaehtoisen täydennyskouluttautumisen välineenä.

Laulaen, lukien ja tanssien kohti yhteistä online-konserttia

Oppilaat seisovat piirissä, jonka keskellä Lepakko jahtaa sidotuun silmin kahta Koita. Lepakko toistaa nimeään, Koit vastaavat omallaan, ja Lepakko suunnistaa kohti saalistaan kuulohavaintoonsa luottaen. Liikunnallisen tehtävän jälkeen kuunnellaan vaikkapa turkkilainen laulu. Opettaja kertoo laulun tarinan alun, oppilaat piirtävät siitä kuvan ja ryhmissä kirjoittavat tarinalle lopun. Tarinat jaetaan yhdessä. Lopuksi kuullaan laulun sanojen suomennos ja laulun äänite, jota on kuunneltu moneen otteeseen säveltä ja rytmiä tapaillen.

FOLK DC-hankkeen viisi maata (Iso-Britannia, Espanja, Italia, Turkki ja Suomi) huolehtivat kukin kahdesta kielestä ja kulttuurista. Suomi vastaa sekä suomesta että ruotsista. Vapaaseen käyttöön internetiin valmistuva opetuspaketti sisältää kaksikymmentä lasten kansanlaulua kymmenellä kielellä, näihin lauluihin liittyviä, kulttuureihin ja kieliin suunnattuja toiminnallisia tehtäviä, hengityksen, äänenmuodostuksen ja musiikin harjoitteita sekä ilmaisten internetohjelmien (Audacity, Movie Maker) käytön ohjausta opettajille luokan tuotosten tallennukseen.

Hanke huipentuu ensi vuonna (23.4.2013), jolloin hankemaissa järjestetään yhtäaikainen online-konsertti. Kussakin maassa kaksi lapsikuoroa esittää kaksi kansanlaulua vieraalla kielellä, ja yleisö seuraa valkokankaalta muiden neljän maan konsertteja. Suomea edustavat Muistolan koulun ja Sastamalan Musiikkiopiston kuorot.

Hankkeiden materiaalit, tehtävät ja toimintatavat tarjoavat parhaimmillaan yhteisiä kokemuksia ja elämyksiä kielistä ja kulttuureista. Niiden kautta lapsille jää syviä muistijälkiä, jotka ovat avaimia elinikäiseen kielenoppimiseen ja uteliaisuuteen yhä uusia kulttuureita kohtaan.

Kirjoittajista Kaarina Karjula on suunnittelijaopettaja Sastamalan Opistossa. Hän on ollut mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa sekä Euroopan lasten liikkuva kielikirjasto -hanketta että Digitaalisten lastenlaulujen hanketta. Merja Kauppinen on lehtori Jyväskylän yliopiston opettajankoulutuslaitoksessa. Hän on esitellyt ja kouluttanut Euroopan lasten liikkuva kielikirjasto -hankkeessa.

Lähteet

Digitaalisten lastenlaulujen hanke (FOLK DC). Osoitteessa www.folkdc.eu

Euroopan lasten liikkuva kielikirjasto (EuroLib). Osoitteessa www.eulib.eu

Hujo, M. & Kauppinen, M. 2011. Kirjojen aarrearkku Euroopasta. Vinski. Kirjallisuuslehti, 8 - 9.

Karjula, K. & Tähti, T. FOLK DC. Esitelmäposterit FIPLV World Congress. 8.- 9.6.2012.

Kauppinen, M. 2012. Liikkuva kielikirjasto = kirjasto + koulu. Esitelmä Koulukirjastopäivillä Kuopiossa 26.4.2012.

Kauppinen, M. & Hujo, M. 2011. Liikkuva kielikirjasto oppilaan kielitajun kehittäjänä. Esitelmä AFinLAN syysseminaarissa Joensuun yliopistossa 11.11.2011.